Lösnummer 15 öre.

11 ÅRG.
N:r 21

TIDEVARVET

27 MAJ
1933

Vad har hänt?

»Det seendet ögat».
Efter teckning av Storm-Petersen utförd av ingenjör Piet Hein, Köpenhamn. Genom Piet Heins uppfinning ger figurens ögon ett intryck av liv.

HÖGERNS »MEDBORGARTÅG» I STOCKHOLM på söndagen fick en kolossal anslutning. Men så var det också medverkande från långt avlägsna delar av landet. Somliga deltagare kände sig uppenbarligen besvärade av att finna sig som gatudemonstranter och hållning och takt blevo av denna anledning många gånger för vårdslösa för stundens allvar, ty för dem gällde det ju ingenting mindre än fosterlandets befrielse från bolsjevismen och klasskampen. Men tydligen var de övertygade om sin uppgifts storhet. Ledarna underlätto visserligen icke att i sina tal taga avstånd från »ytterlighetsriktningar importerade från öster, söder eller andra luftstreck» och framhöll att »svensk nationalism är icke tysk nationalsocialism».

Men demonstrerade inte snarare i söndags klass mot klass? De besittande mot de egendomslösa. Arbetarna voro borta. Medelklassen talrikt representerad i alla sina avskiftningar. Men några proletariserade småborgare å la Pinneberg fanns inte i söndagens tåg.

Vi fråga: Var icke tågets egentliga mening att i viss riktning påverka den stora uppgörelsen i riksdagen? Kvinnor och ungdom utgjorde en överväldigande del av de tågande massorna. Förstodo verkligen dessa kategorier den sanna innebörden av den ståtliga uppmarschen?

EN SAMFÖRSTANDSLÖSNING I KRISFRÅGAN är ännu icke skönjbar i riksdagen.

Underhandlingarna fortfara mellan partiledarna, synbarligen vid sidan om välfärdsutskottet, där regeringen grundlagsmässigt är förhindrad att deltaga. Tyvärr avslogs för några år sedan en socialdemokratisk motion om ändring i detta. Demokratien behöver smidiga former.

EFTER ETT HALVT ÅRS FÖRHANDLINGAR har Sverige och England enats om ett nytt handelsavtal, som i förra veckan lades fram för riksdagen i en kunglig proposition. I betraktande av den skarpa kursförändring från frihandel till protektionism som England slog in på 1931, synes avtalet icke vara otillfredsställande, ty det innebär en hel del tullsänkningar — i allmänhet dock icke över tio procent — och flera s. k. bindningar, d. v. s. garantier mot tullhöjningar eller för bibehållen tullfrihet på vissa varor. Det förnämsta medgivandet från Sveriges sida rör kolimporten, där vi förbundit oss att ta 47 procent av vårt behov från England mot förutvarande 32 procent. England har i gengäld medgivit tullnedsättningar bl. a. på de för oss viktiga exportvarorna järn och papper samt bibehållen tullfrihet på pappersmassa.

DEN ANSEDDA TIDNINGEN Manchester Guardian offentliggör en lista på de tyska vetenskapsmän, vilka mellan den 13 april och 4 maj ha avskedats eller som demonstration frivilligt avgått från sina poster vid universitet och högskolor. Det är inte mindre än 196 namn på listan. Bland de avskedade är sju kvinnliga professorer och docenter, däribland Mathilde Vaerting, den liberale professor Bonn, kallad Tysklands Keynes, en lärare vid konstakademien i Dresden, Dix, avskedad icke av »politiska» skäl utan emedan hans tavlor anses äventyra tyska folkets moral och framförallt försvarsvilja. Två Nobelpristagare, professorerna Haber och Frank, har frivilligt avgått som protest mot åsiktsförtrycket. Utom listan är bl. a. den kände gynekologen professor Zondek och den framstående vetenskapsmannen, professorn i pedagogik vid Tekniska högskolan i Dresden, Robert Ulich, som i Sverige är mest känd genom sitt giftermål med Elsa Brändström. Man borde också uppräkna alla musiker, konstnärer, artister, läkare, jurister, som avskedats eller lever under olidliga förhållanden, skriver Manchester Guardian, för att få klart för sig vilka förluster Tyskland lidit, men det är också tydligt, att förlusterna inte mest består i avskedandet av enskilda människor utan i det förtryck av den fria tanken, som dessa åtgärder är ett uttryck för.

Senaste nytt är f. ö. häktandet två gånger av den danska fredsdelegaten Tyra Daugaard vid hemresan från Genève genom Tyskland, brevcensur även av genomgångspost, samt en ny valutalag, som kan medföra fullständig kroppsvisitation.

SEDAN JAPANERNA EFTER LANGVARIGA STRIDER trängt fram ända till Pekings murar och intagit staden — utan motstånd — där befolkningen lever i belägringstillstånd, meddelas att ett preliminärt fredsfördrag ingåtts mellan Japan och Kina — i detta inofficiella krig utan krigsförklaring.

NEDRUSTNINGSKONFERENSEN HAR FÄTT en aning av nytt liv, sedan Hitler uttryckt sin villighet att diskutera det engelska förslaget. Man har till att börja med enats om att diskutera säkerhet och nedrustning varannan dag, emedan delegaterna icke var överens om vilken av dessa frågor i det engelska förslaget som borde komma först. Tysklands återtagande av sina ändringsförslag till kapitlet om krigsmaterielen och Englands medgivanden ifråga om en numerär begränsning av tanks löser dock icke frågan om vad som skall ske efter de fem år, under vilka Hitler förklarat sig kunna vänta med Tysklands definitiva upprustning.

Veckovakten

Uniformer och vapen.

De oroliga tiderna har föranlett regering och riksdag att på flera sätt beställa om sitt hus. Knappast har riksdagen beslutat om utredning angående statsfientlig propaganda förrän regeringen är färdig med sitt förslag till förbud mot politiska uniformer, och ungefär samtidigt har den s. k. vapenkommittén framlagt ett förslag om skärpta bestämmelser för innehav av vapen.

I motiveringen till uniformsförbudet eller, som det också kallas *skjortlagen*, meddelas i vilken utsträckning och med vilka resultat politiska uniformer för närvarande bäres i Sverige. Det framgår av polismästarnas och landsfogdarnas icke minst ur psykologisk synpunkt ganska intressanta redogörelser att det är kommunisterna i Norrland och nationalsocialisterna i mellersta och södra Sverige som är mest uniformsbärande och orosstiftande och att deras uniformer i allmänhet »väcker förargelse» och »verkar retande» på andra politiska meningsriktningars företrädare. Sedan även Nationella ungdomsförbundet slutit sig till de skjortbärande partierna har frågan blivit ytterligare aktualiserad.

Förbudet som skall omfatta också armbindlar och andra därmed jämförliga iögonenfallande kännetecken, skall tillkomma regeringen att utfärda när förhållanden så kräver. En säkerhetsåtgärd för särskilt kritiska tider. Utan tvivel är detta en klok anordning. Ty lika litet som ett uniformsförbud i och för sig kan erbjuda något botemedel emot anledningarna till politiskt upprörda förhållanden, lika tydligt torde det vara att det under vissa omständigheter kan vara nödvändigt. Liksom ett tillfälligt alkoholförbud under särskilda förhållanden kan ha sitt berättigande, utan att man därför anser ett fullständigt och permanent alkoholförbud effektivt eller nyttigt.

Såväl Danmark som Schweiz och Österrike har nu ungefär samtidigt infört uniformsförbud.

Vad vapenlagen beträffar är dess viktigaste punkt förbudet för organisationer att inneha vapen — allt i syfte att hindra skapandet av väpnade kårer — och den frivilliga skytterörelsens talesmän har redan börjat ge sin oro tillkänna.

Margit Palmær:

Är den svenska fattigdomen materiell eller andlig?

Den svenska kulturens apostlar brukar med förkärlek hävda, att ett lands andliga rikedomar ingalunda behöver vara kongruenta med och beroende av dess materiella resurser. Vi har aldrig — eller åtminstone icke sedan Almquists tid, då saken först påpekades — förnekat eller skämts för vår nationella fattigdom; snarare har vi i stället koketterat en smula med den. Se, detta lilla fattiga land, som lyckats åstadkomma sådana storverk på det andliga, det kulturella, konstnärliga och vetenskapliga området! Redan salig Sundbärg fann sig föranlåten att påpeka, att Runebergs ord »vårt land är fattigt, skall så bli» gällde Finland, icke som punschpatriotiskt sentimentala svenskar gärna ville föreställa sig det redan före tändstickstrustens tid tämligen välmående Sverige.

Vi har också — det skall här ingalunda förnekas — haft en livlig känsla av de skyldigheter, den richesse oblige en om icke materiell så i stället andlig stormaktsställning medför. Djupt nere i de medelsvenssonska leden har denna känsla trängt. Aldrig, eller i så fall ytterst sällan har någon klagan från svenskt håll försports över att den Nobelska miljonförmögenheten icke koncentrerats uteslutande på den nationella vetenskapen och litteraturen (hembygdspoesin?) utan kommit den internationella kulturen, mänsklighetens gemensamma ägodel, tillgodo. Det har snarare blivit en av ädelstenarna i den svenska yverborenhetens krona att ingen annan nation haft råd att låta dylika rikedomar flöda till hela mänsklighetens fromma än just vårt lilla land uppe vid polcirkeln.

En annan och kanske än skönare kronjuvel har hetat humanitet. Vi har med förkärlek slagit oss för vårt bröst och framhållit den nordiska mildheten och medkänslan i motsats till Söderns grymhet och hjärtlöshet. Och det må vara väl unnat så länge denna humanitet tar sig sådana uttryck som räddabarnenverksamheten, hjälpaktionen för de tyska och österriksiska studenterna åren efter kriget och Elsa Brändströms korståg för de sibiriska krigsfångarna. *Då* har vi icke frågat efter »jude och grek, efter man och kvinna» utan hjälpen har rätt och slätt lämnats där den behövts.

Det svenska namnet har icke heller behövt bli lidande på denna generositet, mitt i en tid av nationellt hat och förblindelse har det kommit att nästan bli synonymt med mild försonlighet och vidsynt mänsklighet.

Det sista decenniet har icke gett oss anledning att alltför mycket träna dessa våra klädsammaste nationella dygder. De har i viss mån fått vila, och vi har begagnat tiden att se om vårt eget hus. (Vilket ju den katastrof, som förra året ånyo fäste världens blickar på oss, visade att vi hade all anledning att göra — ehuru det borde skett långt tidigare.)

Nu mörknar det åter över världen. Åter nalkas en tid, då tecknen tyder på storm och ofärd, och då våra vackraste egen-

(Forts. å sid. 3).

Elin Wägner:

Den slutna tempelporten.

Denna vecka skulle vara den sista i Gandhis fjärde stora fasta sedan den indiska frihetskampens begynnelse. Skall han leva för att föra den till slut? Därom kan man i början av veckan då detta skrives icke säga någonting. När det gäller honom, kan man icke räkna med vanliga människors förmåga eller oförmåga att framhärda.

Som vanligt har pressen icke givit någon tillfredsställande förklaring till hans ödesdigra steg att åter frivilligt våga sitt liv. För den som bara läser telegrammen ser det nästan ut som ett självmordsförsök i en förtvivlad situation, ett vittnesbörd om misslyckande. Först då man tränger sig förbi de officiella telegrammen till källorna som ge förstahandsunderrättelser, får man någon klarhet i läget.

Gandhis steg kan icke ha varit någon överraskning för Indiens folk. Det kände ledarens obevekligheet, det visste att han icke skulle tveka att begå denna handling. Hans hot att dö för parias frihet låg som ett Damoklessvärd, inte bara över fängelsemyndigheterna i Poona och engelska regeringen utan över hela Indiens folk, hinduer som parias. Det finns en underbar bok *The epic fast* av Ryaerlal, som skildrar de stora dagarna i höstas, då de stridande indiska grupperna under ångesten för Gandhis liv lyckades smälta ihop sina intressemotsatser i ett enhetligt författningsförslag. Där heter det: »Gandhis löfte att offra sitt liv står kvar och har blivit eftertryckligt förnyat».

Nu har han infriat det. Men varför just nu?

Hans djupaste skäl, vem kan förstå dem? Vill han på detta sätt uttrycka, att befrielseverket, som skulle bryta alla skrankor mellan kaster och religioner, icke gått fort nog? Tempelkällor, vägar, skolor öppnas ju för parias. Man offrar stora summor och ett oerhört arbete på deras uppfostran och sociala höjande. Framstående hinduer ta över pariasarbetet att sopa gator och gårdar. Tagore sänder ut manifest till folket att kasta av vidskepelsens bojor och kastindelningens omänskliga högmod. Vad begär då Gandhi: Det oerhörda att ett tusenårigt system skall helt försvinna på några månader? Tydligen gör han det.

Rörelsen för parias frigörelse har mött ett starkt motstånd från en liten grupp av ortodoxa hinduer ur de högre kasterna. Det speciella tempel vars öppnande Gandhi gjort till en prövosten, Guruoayur, är ännu slutet för parias, trots det att en majoritet inom menigheten röstar för att ta mot parias. Dess präst stöder sig på vissa lagar som göra det möjligt för honom att inlägga veto, och engelsmän-

(Forts. å sid. 4.)

TILL EDERT FÖRFOGANDE

En olyckshändelse.

"Det gör våra hjärtan gott".

Tyskland i högerbelysning.

Barnet och de underliga maskinerna
av **Moa Martinson.**

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterapningar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

ALL-ROUND FOTO
C. E. BERGWALL
FREYGATAN 7–9 Tel. 323902

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTÖR: *Carin Hermelin.*
ANSVARIG UTGIVARE: *Ada Nilsson.*

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. N. 48 42.

ADVOKATER
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Norrlandsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Stockholms Yngre Tandläkares Förening.

Kvinnliga tandläkares klinik.
Ad. Fredr. Kyrkog. 1 (v. Sveavägen)
Leg. tandläkarna Astrid Gyllencreutz, Ingrid Huss, Ruth Öbrling.
Tid pr tel. 20 03 73. Särskild mottagning för barn (tandl. Huss.)
Månd., onsd., fred. 3.30—6.

Klockarebolagets
(f. d. Wissnells, etabl. 1818)
Begravningsbyrå & likkistfabrik
Fabrik och utställning:
Skepparegatan 39
Telefoner: 67 34 36 • 61 20 98
Efter affärstid: Enskede 29 30
Filialer: Agnegatan 40. 53 35 28
Sst Paulsgatan 15. 40 30 87
Ombud för Sv. Eldbegängelseföreningen

Liliesjöös
Parfymeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM
Butiker:
Fridhemsgatan 16 — Tel. 50 59 82.
Hantverkaregatan 85 — Tel. 50 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. 31 70 25.
El. värmekuddar — Kattskinn — Kamelhårsartiklar — Urinbehållare — Sanitetsbyxor för damer — Allt i branschen.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., vårdet.
Tel. 778 24.

NORDINGS
BIRGER JARLSGATAN 16 STOCKHOLM HAMNGATAN 12
eau de cologne

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GOTGATAN 52 „ „ 33390

gör lönen dryg — köp kooperativt

Den 27 Maj 1933

En olycks-händelse.

De gå! Socialdemokraterna gå till Ladugårdsgärde 1 maj, det ha de länge gjort. Nu i söndags gick högern till andra sidan nere vid Djurgårdsbrunnsviken, den s. k. Källhagen. Och dylika demonstrationer åtföljas ju av tal. Högern har naturligtvis samma rätt som socialdemokraterna att följas åt till ett möte, och nu har kanske högern fått större förståelse för 1 maj-demonstrationerna, eftersom den följer exemplet. Man förvånar sig bara över högerledarens utsatlande, att högern för ett dylikt demonstrationståg saknade den organisatoriska apparat, som socialdemokraterna ha i sina fackföreningar. Det är ett stort erkännande åt fackföreningarna, och ett underkännande åt militären och de s. k. bildade, ty militär är militär om än civilklädd, och det är väl antagligt, att den icke saknades bland skarorna.

Beträffande mötet förefaller det som en olyckshändelse, att *just nu*, då hela Europa vänder sig mot nationalsocialismens våldshandlingar i Tyskland, ställa till med ett möte, icke mot nationalsocialismen, utan mot kommunismen. Det är nästan oförklarligt. Det var det minst psykologiska tillfälle, man gärna kunde välja för ett dylikt möte, därtill samma dag som socialdemokraterna fattade ståndpunkt till »välfärdsutskottet». Det kanske inte inverkade så mycket, men det var en illa vald tidpunkt.

Något nytt fick man för övrigt inte veta. Att där finns en stark reaktion var man inte i okunnighet om förut. Och att där finns starka sympatier bland högern för nationalsocialismen, vet man också. Den svenska högern har påtagligen icke lärt något av de tysk-nationella och deras tillbakaträngda ställning.

Men sådant som detta befordrar icke tillförsikten till högerns s. k. »demokratiska» sinnelag.

—

Gift kvinnas rätt till arbetsanställning.

Red. av Tidevarvet.

Då jag gifte mig, lämnade jag mitt arbete, som intresserat mig mycket men som jag hade i en annan stad än där min man verkade, och som f. ö. ej var i statens tjänst. Jag talar sålunda ej i egen sak, när jag säger följande.

Om endast de, som äro olämpliga för sin tjänst, skulle gifta sig, så skulle jag anse att gift kvinna ej borde få kvarstå i statens tjänst. Men om en kvinna sköter sin plats utmärkt, bör hon ej fockas vid giftermål för att kanske lämna plats åt en sämre kraft. Det är sålunda bakvänt att genom förbud hindra de dugliga att kvarstå. I stället har man större hopp att den mindre dugliga ej skall trivas bättre med sitt arbete, än att hon självmant avgår, när mannens ekonomi tillåter det. För resten kan familjen, om hustrun får kvarstå, lättare få råd att hålla ett hembiträde och sålunda bidraga till att minska arbetsbristen bland dem.

Elisabeth Ankarstrand-Setterberg.

Lucks kaffe special

Tyskland i högerbelysning.

Det nya Tyskland har fått en märklig belysning i professor Bööks artiklar i Svenska Dagbladet, där han skarpt tecknar dess öde som landet utan vänner och dess folkpsykologiska förutsättningar för revolutionens framgång.

Ännu vid riksdagsöppnandet den 21 mars var stämningen för Tyskland ingalunda ogynnsam, framhåller professor Böök, men »en månad senare har avgörandet fallit och bilden är fullständigt förändrad. Det våldsamma ingripandet mot kommunister, socialdemokrater, centrum och liberala parlamentarici har stått Tyskland i harnesk samtidigt mot Moskva och de västerländska demokratierna: det är tvåfrontskriget, som Bismarck hela sitt liv sökte undvika och som blev det kejserliga Tysklands undergång. Det tredje riket befinner sig redan i samma dödliga omfamning. Och till råga på detta kom så den skoningslösa kampen mot judarna. Den spelar precis samma roll som kränkandet av den belgiska neutraliteten år 1914. Övervåldet mot en fysiskt svag minoritet utlöser över hela världen förbittring och avsky; framför allt engelsmännen, som sakna alla förutsättningar att begripa antisemitismen, vända sig bort med förakt.»

En långsam men säker utveckling från Versaillesfredens hätska dagar har därmed avbrutits.

»Tyskland för en inre politik, sådan att den i en handvändning berövar revolutionen världens sympatier, den halvt upplösta fronten hårdnar och sluter sig på nytt, begreppet ententen, som redan tillhörde historien, står upp ur sin grav, Frankrike omgives återigen av sina bundsförvanter och sina gamla vänner, som ängerköpta komma tillbaka och medge att de haft orätt, då de betvivlade dogmen om Tysklands radikala och brutala ondska. Allt detta har skett under några korta veckor!»

Och det tyska folket?

»Alla svaga sidor, alla fula drag i folkkaraktären stå fram i obarmhärtigt ljus», säger Böök, »ty den upprörde förmår ingenting dölja. — — För att befordra några nationella teser, som anses räddande, oumbärliga och som omfattas med vild fanatism, våldföres sanningen och utlämnas åt en hänsynslös, målmedveten, utomordentligt skicklig, sällsynt verkningsfull propaganda. — Av den nyktra prövningen möter man förvånande litet. De betänksamma och de kritiska äro ofta i hög grad undfallande, de nöja sig med att tiga. Tyvärr kommer det här fram en annan svag sida i den tyska karaktären: *bristen på moraliskt mod, på civilkurage.* Den militära tapperheten har aldrig fattats i Tyskland, men väl den privata oavhängighetskänslan gentemot statens maktägare och myndigheter, och häri ligger till stor del förklaringen till nationalsocialismens överväldigande seger. Den har från första början uppträtt som auktoritet, som makt, den har krävt underordning, lydnad och just därigenom tillfredsställt djupa, dunkla behov hos nationen. Nu, när den erövrat staten, möter den mindre kritik och opposition än vad den skulle mött i andra länder, och även brutala, oförnuftiga våldshandlingar stöta sällan på rakryggat motstånd. Tystnad och böjda nackar — det är vad man överallt ser sig omgiven av inom de kretsar, som stå främmande för omvändelsen, som icke lätit sig frälsa.»

Samma ödesdigra tolerans mot makten skildrar Nic Blædel i en korrespondens till N. D. A., hur socialdemokraterna vid senaste riksdagsförsamlingen avstod från att ens *försöka tala,* i förhoppning att genom undfallenheten möjligen betrygga sig någon rörelsefrihet och hur svaret blev endast detta: Ni har två uppgifter: ni skall skämmas och ni skall hålla munnen!

Hitler tog socialdemokraternas pengar, skriver Blædel, han tillintetgjorde deras press och deras organisation. Men politiken, idéerna, dem tillintetgjorde partiet självt i onsdags. Sitt stora politiska förintelseslag, sitt Cannae, vann Hitler genom att motståndaren kapitulerade utan svärdslag.

MÖTESPLATSEN

—

Smålandsförbundet av S. K. V. hade söndagen den 7 maj sitt årsmöte i Tranås, dit de inbjudits av två, hittills fristående, medlemmar. 22 ombud voro närvarande. Till styrelse för arbetsåret valdes fru Ingeborg Rosén, Nässjö, ordf., fru Helga Sjöstrand, Eksjö, v. ordf, fröken Lydia Akesson, Hultsfred, kassör, fröken Maja Johanson, Eksjö, sekr. Övriga styrelseledamöter blevo fröknarna Judit Gustafsson, Nässjö, Tea Larsson, Österkorsberga, Margit Östberg, Nässjö, Märta Sandqvist, Jönköping, fruarna Lydia Stille, Tranås, Brita Reinhart och Sigrid Lundgren, Västervik. Förbundets hedersordf. är majorskan Anna de Maré-Svensson, Eksjö.

Ett stadgeändringsförslag från centralstyrelsen föredrogs och godkändes. Nya stadgar för Smålandsförbundet antogos.

Den från förra årsmötet bordlagda frågan om möjligheter att utvidga förbundet genomdebatterades på nytt efter inledningsföredrag av fru *Helga Sjöstrand* och flera goda uppslag gåvos. Förbundet har under året vuxit från 65 till 81 medlemmar. Fru *Ingeborg Rosén* lämnade redogörelse för årsmötet i Stockholm.

Fröken *Maja Åkesson* höll ett intressant föredrag om Arbetslösheten och ungdomen. Hon redogjorde för de åtgärder, som från det allmännas sida och på enskilt initiativ gjorts för att hjälpa ungdomen igenom krisen. En ingående och gripande skildring gav talarinnan av Talavids ungdomsgård i Jönköping. — Den mycket givande samvaron avslutades med gemensam middag på Badrestaurangen. Smålandsförbundet står i verklig tacksamhetsskuld till de duktiga tranåskvinnorna, vilka visade sitt intresse och sin arbetsvilja genom att på årsmötet besluta om bildandet av en kvinnoklubb.

M. J.

*

Hallands länsförbund av S. K. V. hade den 7 maj årsmöte i Falkenberg. Ombud voro närvarande från Halmstad, Varberg, Lindome och Falkenberg och dessutom representanter från Göteborg. Efter godkännande av revisions- och årsberättelse företogs styrelseval, som utföll sålunda: fru Gusti Förstberg, Varberg, ordf., fru Karin Wallin, Halmstad, vice ordf., fröken Sigrid Juhlin, Varberg, sekr. och kassör. Övriga styrelseledamöter: fru Josefine Carlsson och fröken Elin Nilsson, Falkenberg, samt fruarna Tora Backman och Ester Ahlberg, Halmstad. Revisorer blevo fröken Karin Säfholm och fru Agnes Nilsson, Varberg. Fröken *Greta Cardell* höll därpå ett inledande föredrag om tidsläget och angav riktlinjer för det fortsatta arbetet i de frisinnade idéernas tjänst. Härefter följde diskussion. Efter lunchpaus talade d:r *Naima Sahlbom* från Stockholm om läget i Tyskland för närvarande och skildrade sina intryck från en nyss företagen resa där. Slutligen samlades de närvarande vid fru Jisca Jacobsons grav och nedlade en krans från länsförbundet.

*

Fogelstadförbundet i Sundsvall hade onsdagen den 24 d:s ett givande möte hos fru *Cecilia Magnusson,* Essvik. Fru Magnusson öppnade mötet med att läsa Sigrid Gillners mäktiga prolog till Kvinnodagen 1933. Därefter överlämnades ordet omedelbart till lärarinnan fröken *Karin Stenvall,* som i ett intressant och sakkunnigt föredrag framlade den moderna pedagogikens syn på barnuppfostran.

Inledningsvis betonades starkt, att vi vuxna äro skyldiga de små aktning och respekt. Förr i världen var det ju som bekant tvärtom. De äldre gjorde alltid anspråk på vördnad och respekt från de yngres sida. Barn skulle framförallt *lyda,* även om deras lydnad kanske oftast blott baserade sig på fruktan. Senare tiders upplysta mödrar och fäder, som inse, att barnen inte äro deras tillhörighet på samma sätt som kläder och möbler, reagera häremot och ha på pedagogikens område framtvingat en total omvärdering. Fröken Stenvall, som särskilt uppehöll sig vid den moraliska fostran, framhöll vikten av att barnen få lära sig goda vanor, övt sig i att verkligen göra det goda. Man skall med andra ord bygga den moraliska fostran på barnens egen aktivitet. Fostrare böra undvika att ge sina tillsägelser i negativ form. De skola i stället alltid inrikta uppmärksamheten på det tillåtna och göra det lätt för barnen att lyda.

I anslutning till föredraget berättade sedan en del närvarande mödrar om sina livserfarenheter. Av de olika berättelserna blev det för de yngre ett stycke historia, och man kände det som en lugnande visshet inom sig själv, att så svårt och fyllt av meningslöst lidande som livet på många områden varit kan det aldrig mera bli. Världen går trots allt framåt.

O. N.

Från riksdags-läktaren.

Sällan har jag varit så hemskt nyfiken, som i riksdagen i lördags. Klockan var över fem och man väntade när som helst att talmannen skulle hemförlova kammaren, som suttit sedan klockan elva. Det var bara några, som man trodde, dödfödda tullförslag från bondeförbundarna som skulle expedieras, då hr *Magnusson i Skövde,* som hade begärt ordet, stegade fram mot talmansbordet med huvudet tankfullt sänkt och glasögonen i ena handen och en bakelspåse i den andra. Ja, det såg faktiskt ut som en bakelspåse, så försiktigt som han satte ner den på talmanspulpeten. »Men *vad* har han i påsen?» sade jag åt mitt sällskap. För nog har jag hört folk tala länge i riksdagen, men jag har ännu aldrig sett någon som haft mat med sig till talmanspulpeten. Han tog av sig glasögonen flera gånger och tog åt påsen till, men så kom han ihåg något annat han skulle säga först innan han öppnade påsen. Det var verkligen spännande. Jag tittade på föredragningslistan och de närmaste debatterna skulle gälla tull å liljekonvaljerötter och potatis. Aha, tänkte jag, det är småpotatis han har i påsen, kanske Magnum bonum, eller någon annan fin sort. Men nix, det var *liljekonvaljerötter,* köpta för 25 öre på Epa. Och dem höll han upp mitt för näsan på *Fabian Månsson,* som nyss dundrat emot tullarna, men nu stod där bredbent och trygg med händerna i byxfickorna. »De är torra och döda», sa hr Magnusson, »och sådant skräp går folk och köper för det är billigt.» »Men dem kan väl inte hr Magnussons tullar sätta liv i heller?» sa hr Månsson, som nyss bekänt att »den onde kan flyga i mej också», så fru Maria, som satt på läktaren, rodnade ända upp till sitt vackra hårfäste.

Ja, det var riktigt lördagseftermiddagstrevligt i riksdagen, och faktum är att det där med åskådningsmaterial *nästan* höll på att hjälpa hrr Wallén och Magnusson att få igenom en tull, för Andra kammaren blev så bevekt vid åsynen av det sorgliga innehållet i hr Magnussons påse att de röstade bifall till tullförslaget — men som de hade röstat nej i Första kammaren hjälpte det inte ändå. Bondeförbundarna ville också ha *full på potatis,* hela året runt, men det röstade *båda* kamrarna nej för. Bondeförbundarna framhärdar alltjämt i sin tro att tullar skola åvhjälpa arbetslösheten och öka avsättningen inom jordbruket. Men majoriteten tror mera på andra utvägar.

Förra onsdagen var en ny Lindhagenmotion före, nämligen om *lättnad i vissa fall beträffande skattskyldighet för avliden persons under livstiden havda inkomster och förmögenhet. Hr Lindhagen* bebådade denna sin nya motion redan under remissdebatten, då han talade om »vilka oerhörda lidanden — vilken kamp i det tysta», dessa skattsedlar medföra, som uppenbara sig ända till *två år* efter det den inkomst, den avlidne haft, upphört. Det är icke att lägga skatten »på de skuldror, som bäst kunna bära den», då det mest är änkor och faderlösa som drabbas av dessa utgifter.

Riksdagen var dock icke hågad att diskutera någon reform av skatteindrivningsväsendet på denna punkt. Då det oftast är kvinnorna, ensamstädda och utan inkomstbringande sysselsättning, som det nuvarande systemet drabbar hårdast, vore det sannerligen önskvärt att våra riksdagskvinnor visade hr Lindhagens motion ett större intresse.

Riksdagen, som förr alltid haft sina plena förlagda till onsdagar och lördagar från klockan 11 f. m. har numera avkortat sina onsdagsplena, så att dessa icke taga sin början förrän klockan två och kvällsplenum undvikes, allt på grund av att det s. k. välfärdsutskottet skall få mera tid till sitt förfogande. Man väntar med spänning resultatet av dess säkert allt annat än lättsamma arbete.

Elsa Svärtengren.

Erinras om

Viggbyholmskursen

28 juli—13 aug. ***Rudolf Steiners pedagogik.*** Upplysningar genom frk. Lisa Svanberg, Skepparegat. 18, Tel. 60 21 39.

Se annons Tidevarvet nr 17.

"Det gör våra hjärtan gott"

President Roosevelt har bland andra uppseendeväckande nyheter kommit med en rad utnämningar av kvinnor till höga poster. Hans arbetsminister, myntverkschefen i Washington och Förenta Staternas nya minister i Köpenhamn äro kvinnor, Miss Frances Perkins, Mrs Nellie Tayloe Ross och Mrs Ruth Bryan Owen, samtliga kända som dugliga och framstående.

Mrs Ruth Bryan Owen, Förenta staternas minister i Köpenhamn.

Mrs Nellie Tayloe Ross, chef för myntverket i Washington.

Det mod som presidenten visat då han utan alla traditioner vågat utnyttja den kvinnliga kraften i så höga uppgifter, får ytterligare glans, när man hör, att några av ledarna för arbetarorganisationer i Förenta Staterna förklarat sig ämna vägra samarbete med den kvinnliga ministern och hennes departement, trots att hon — som en tidning uttrycker sig — är erkänt skicklig och *framförallt hederlig*. Även i Mrs Bryan Owens politiska karriär finns en historia, som är belysande för kvinnornas besvärliga ställning. Mrs Owen, som varit gift med en engelsman, förlorade genom äktenskapet sitt amerikanska medborgarskap men återvann det, sedan hon efter kriget blivit änka, genom att i sinom tid naturaliseras efter en gällande lagbestämmelse. Då hon 1930 valdes till ledamot av representanternas hus ville hennes motståndare förklara valet ogiltigt på grund av det en gång förlorade medborgarskapet. Mrs Owen försvarade sig med ett stort tal för rättvisan, hon förklarade att det gällde ett erkännande av miljoner amerikanska kvinnors likaberättigande med männen. Och hon fick sitt mandat, vilket hon behöll till i höstas.

»Det gör våra hjärtan gott», skriver kvinnosakstidningen Equal Rights som rubrik över några meddelanden om de tre nya utnämningarna och andra vändande framgångar för kvinnlig arbetsförmåga under den nya regimen.

Den diktatoriske presidenten har visat sig förstå betydelsen av att ta kvinnorna med i det politiska och offentliga arbetet på ett sätt, som demokratierna alltför länge försummat. När de tyska kvinnorna i massor svära nationalsocialismen och dess diktatur sin tro, är det en logisk följd av denna demokratiens försummelse. Deras motståndskraft är otillräcklig, de falla som gräs för diktatorns tjuskraft. Fast de förlora sina ställningar i samhället hylla de makten, som förtrycker.

Utvecklingen i Tyskland har avslöjat den fara som hotar, när demokratien försummar att ta kvinnorna och ungdomen med i det nyskapande arbetet *för demokratien*. Hur står det till i vårt eget land? Det har inte ofta under den senaste tiden varit anledning att i sådana frågor, där kvinnorna ha särskilt vitala intressen att bevaka, använda rubriken, *Det gör våra hjärtan gott*. För det helas skull är det viktigt att den anledningen återkommer oftare.

En barnbok om djur.

»Det susar i säven» är en barnbok, skriven av *Kenneth Graham*, bra översatt av *Signe Hallström*, ganska rikligt illustrerad med trevliga teckningar av *E. H. Shepard* och utgiven på Tidens förlag.

Huvudpersonerna i boken äro fyra smådjur: vattenrättan, mullvaden, paddan och grävlingen. Dessutom uppträda några så att säga bidjur, men den värld alla dessa leva i är icke djurens utan mycket mer människans. De tänka, handla, bo och äta som vi, och när de då och då ha något samröre med människor, tycks detta icke genera. Även förhållandena djuren emellan göra icke anspråk på att överensstämma med verkligheten.

Om en så fantasirik skildring av vanliga djur är alldeles riktig, när det gäller så vetgiriga läsare som barn, kan ifrågasättas. De barn, som ha någon vetskap om djurens liv, måste känna sig häpna, när de t. ex. få höra, att några vesslor, dessa mycket hänsynslösa små rovdjur, helt snällt komma och erbjuda sig att göra bot för sina förseelser, eller att utterns lille son *inte* kunde simma så bra — och de i biologien obevandrade få ingalunda några upplysande beskrivningar till livs.

Men boken är säkert i alla fall mycket i barnens smak. Den är fint och sympatiskt skriven och de fyndigt hopkomna äventyren avlösa varandra i rask följd. Sådana dårskaper som oärlighet, skryt och högfärd bli godmodigt tuktade, medan å andra sidan mycken trofasthet och kamratlighet bevisas.

Bäst passar nog denna berättelse för yngre barn och allra bäst om snälla »stora» läsa den högt för sina små.

Jennifer.

Barnavårdsbyråns jubileum.

Barnavårdsbyrån i Stockholm har firat sin 25-årsdag med en högtidlig årsstämma, där man fick en intressant och uppbyggligt skildring både av dess pionjärarbete och den allmänna barnavårdens framsteg under denna tid — meddelad i anföranden av fru Ellen Tiselius och kanslirådet v. Koch. Från början byggd på frivilliga krafter med mycket små resurser till sitt förfogande har Barnavårdsbyrån utvecklats och utvidgats och visat sig vara en oumbärlig komplettering till den kommunala verksamheten på området. Dess uppgifter bestå framförallt i att ta hand om vanvårdade barn, att söka fastställa faderskap för barn födda utom äktenskapet, att få fram underhållsbidrag, att hålla mor och barn samman o. s. v.

I det tack för lojalt samarbete och storartat genomförande av de uppgifter den ätagit sig, som riktades till Byrån från barnavårdsinspektören v. Koch, torde alla instämma som haft tillfälle till samarbete med Byrån och dess medarbetare.

Den svenska fattigdomen...

(Forts. fr. sid. 1.)

skaper, hjälpsamheten och vidsyntheten, kan behöva tagas fram ur skräpkammarn. De första stormsvalorna söderifrån vittnar om att det är hög tid. Brandmolnen från de tyska litteraturbålen skvallrar nog så drastiskt om med vilka medel den nya »kulturkampen» bedrivs. Den anda, som skall ersätta den »otyska andan», d. v. s. den känsla av gemenskap, av samhörighet de olika folken emellan, vilken vi ett ögonblick gjort oss den illusionen var i färd med att växa fram, är i rätt nedstigande led släkte med den, som frambragte världskriget.

Vad gör då svenskarna, Alfred Nobels folk, för att i en tid, då »germansk» och »arisk» nästan kommit att få något av samma betoning, som ordet »hunner» hade i galliska och anglosachsiska öron under det stora kriget, ådagalägga det europeiska sinnelag, det världsmedborgarskap varöver vi brukar vara så stolta?

Det är med beklagande man nödgas konstatera: tills dato intet.

Debatten kring den från radikalt håll framställda interpellationen i riksdagen om undersökandet av möjligheterna att bereda förföljda tyska vetenskapsmän och intellektuella möjlighet till fotrsatt verksamhet inom vårt land är belysande nog för stämningen inom vida kretsar. Mest karaktäristiskt var kanske uttalandet från bondeförbundshåll: vi här i Sverige har svårt nog att skaffa bröd åt våra egna intellektuella och har alltså knappast anledning att dra på oss andras!

De svenska böndernas ömma omsorger om kulturen är ju allbekanta. Ett uttalande som det ovan citerade avslöjar i blixtbelysning grunden till den kulturliksgiltighet, som blott är alltför vanlig hos lantbrukets män: de intellektuella är ett tärande, icke ett närande skikt, en tyngande och icke en bärande faktor i samhällssystemet, en börda men icke ett arbetsinstrument. Vi har redan alldeles tillräckligt med våra egna, skulle vi dessutom ta hand om andras, så skulle det kunna knäcka ryggen på oss.

Om de svenska intellektuella vore lite mindre beskedliga än vad de i själva verket är, skulle de förmodligen mera allmänt reagera mot en dylik uppfattning. I stället tycks det förhålla sig så, att den har smittat av sig ganska långt in i de intellektuellas egna led och skapat ett ganska förklarligt missmod. Gör vi verkligen någon nytta eller är vi bara ett påhäng?

Det är inte omöjligt att den likgiltighet eller kanske snarare valhänthet, som ådagalagts i svenska intellektuella kretsar inför de tyska brödernas olyckside bottnar i en dylik uppfattning. Det är många om brödkakan — varför utmana allmänna opinionen genom att bli ännu fler? Vårt land är fattigt etc., och vi har sannerligen inte råd att utöka antalet improduktiva armar. Låtom oss alltså lägga våra armar i kors och nöja oss med att med platoniskt deltagande betrakta det drama, som utspelas söder om Östersjön! För den, som tror, att den kulturella överbyggnaden: vetenskap, konst, litteratur utgör lika nödvändiga beståndsdelar i ett modernt samhälle som industri, jordbruk och hantverk, framstår en dylik uppfattning som ytterst farlig. Det är inte genom att krypa undan och göra sig liten man hävdar sig. Om de intellektuella i vårt land någonsin haft en chans att göra sig gällande är det nu. Det kan komma en dag — och förr än man anar — då det är för sent, då smattret av shrapnels överröstar ljudet av de boklärdes lågmälta stämmor.

Men ännu är det inte för sent. Ännu finns det möjligheter till initiativ — privata eller offentliga — för att manifestera andra tänkesätt än de som på senare tid kommit att stämplas som specifikt »ariska». En dylik manifestation från ett germanskt folk — och det mest renrasigt germanska av dem alla — skulle säkerligen icke sakna sin betydelse för världsopinionen.

Om våra intellektuella verkligen ledes av omsorger för kulturen borde de med tacksamhet ta emot det tillfälle till berikande av den svenska kulturen, som mottagandet av förföljd tysk intelligens skulle ge. *Är* vetenskap, konst, litteratur etc. verkligen skapande faktorer och icke improduktiva, skulle de i vårt land sannerligen icke fara illa av en konfrontation med framstående kulturpersonligheter från ett land, som åtminstone varit ett av världens kulturcentra.

Även om svenska författare sitter en smula trångt skulle icke vår litteratur bli lidande på om vi beredde förföljda tyska kolleger, en Heinrich Mann, en Remarque, en Renn, en Gläser, andra och okändare ljus att förtiga, en fristad i vårt land. Den kroniskt sjuka svenska Thalia skulle troligen endast må väl av en blodtransfusion utförd av en Reinhardts eller en Piscators förfarna hand, och vad den svenska filmen beträffar, så tror jag inte ens den argaste filmchauvinist vågar påstå, att den har mycket att förlora på att experimentera med nya krafter.

Att vetenskapen står på internationell och icke på nationell grund har ju ofta hävdats, och det skulle vara beklagligt om en småskurenhet, som eljes brukar finna sitt naturliga uttryck i befordringsfrågorna, skulle lyckas kväva tanken att bereda förföljda tyska vetenskapsmän möjlighet att fortsätta sin livsgärning på svensk mark. Vetenskapen är dock icke endast en födkrok — den är också ett skapande till hela mänsklighetens fromma. Det har de akademier — i Barcelona och Paris — insett, som skyndat att erbjuda Tysklands största naturvetenskapliga geni professurer. Från det land, som gett Einstein Nobelpriset har han, som bekant, icke erbjudits någonting, och veterligt har icke heller någon av de vetenskapsmän, Nobelpristagare och andra, som frivilligt eller av tvång avstått från sin ämbetsutövning i sitt hemland från svenskt håll erhållit något dylikt erbjudande. Det enda, som varit på tal för vetenskapens män hos oss, är ett förslag att låta de tyska studenter, som avstängts från studiemöjligheter i sitt hemland, studera vid svenska universitet och högskolor.

En i dagarna från Paris hitkommen konstnär har berättat om den storartade franska hjälpverksamheten mot tyska flyktingar. Dessa har nu rätt att komma in i landet utan *passvisum*, de tas emot i stora asyler och mottagas dessutom på det gästfriaste sätt av privata franska familjer. Läkare har skaffats platser som assistenter och andra skall beredas existensmöjligheter i franska Ostafrika. I Paris beräknas f. n. vistas 50,000 tyskar. I Barcelona lär finnas 30,000. De intellektuella har mest sökt sig till Frankrike, Spanien och England, arbetare till Holland och Danmark. Schweiziska författarföreningen har gått in till regeringen med en skrivelse om att ge asylrätt åt tyska flyktingar, »även om detta skulle inverka på deras egna förvärvsmöjligheter».*)

Det är ett vanligt skäl mot politiska flyktingar, att de kommer att missbruka sitt uppehållstillstånd genom att bedriva politisk propaganda. (I sannigens namn måste dock erkännas att detta skäl mera sällan brukar komma till användning gentemot flyktingar för en proletär revolution.) Men det ingår naturligtvis i villkoren för ett dylikt uppehållstillstånd att all politisk verksamhet är förbjuden — och för övrigt är ju ingenting i världen lättare än att dra in tillståndet, *om* det skulle missbrukas.

Andra länder, med mer brännande po-

*) Sedan artikeln skrevs har danska studenterraadets verkställande utskott utalat sig för att tyska flyktingar böra beredas tillfälle i så stor utsträckning som möjligt till fortsatta studier i Danmark och professorer i Oxford ha bildat en förening för ekonomiskt bistånd åt tyska kolleger.

Red.

Viggbyholmsskolan

INTERNATSKOLA FÖR GOSSAR OCH FLICKOR.

Viggbyholmsskolan vill i sitt arbete söka ta hänsyn till de olika elevernas begåvning, arbetstakt och intresseinriktning.

Skolan består av en fyraårig grundskola (förberedande klasser) samt en därpå följande sjuårig skola, avsedd att skänka en allmän medborgerlig utbildning. Elever som skola gå vidare till akademiska studier kunna inom två år nå studentexamen, övriga elever kunna anknyta till skolor för vidare praktisk-teoretisk utbildning (tekniska, merkantila eller praktiska skolor).

Såväl gossar som flickor mottagas från nybörjarstadiet. Skolan är belägen vid Stora Värtan, c:a 2 mil norr om Stockholm. Prospekt genom undertecknad, adr. Viggbyholm. Tel. 50.

PER SUNDBERG.

Restaurang
Port Arthur
Blekingegatan 40
(Hörnet av Götgatan)
Bra matställe

?
Råd och Rön

DIETKOST
Vid överansträngning
VÄRTRÖTTHET OCH OLUST
pröva någon av våra närande och kraftgivande, råpressade
VEGETABILISKA SAFTER
av Björk, Nässla, Enbär, Johannesört, Maskros, Vitlök, Malört m. fl.
24 olika sorter finnas. Begär prospekt.
Schoenenbergers Generalagentur.
Linnégatan 25, Stockholm. Tel. 60 91 97.
Ombud antagas på alla platser.

DUPLICERINGSBYRÅ
Skriv- och Dupliceringsbyrån **ÖRNEN**
Tel. 20 89 56 Kungsgatan 50, 2 tr. STOCKHOLM Tel. 20 89 56
Maskinskrivning: av alla slags handlingar.
Duplicering: Spec. kompendier.
Översättning: Tyska, Engelska, Franska, Spanska.
Förstklassiga referenser.

GARN, TRIKÅ
& SYBEHÖRSAFFÄR
(Selma Eklund)
23 Erik Dahlbergsgatan 23
Tel.: 62 86 17.
Prima varor — Låga priser

HOTELL
Bo i Stockholm på Missionshotellet Norden
Drottninggatan 46
Förstklassigt — Centralt — Billigt
Tel.: 10 99 04, 11 65 10, 11 65 15.

HÄLSOVÅRD
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt
Humlegårdsg. 18, 1 tr. SKODSBORGS-METOD. Effektiv kurbehandling av gikt och reumatism, nervsvaghet, ämnesomsättningssjukdomar. Herr- och damavdelning.
Begär prislista. Tel. 67 54 44, 61 06 78.

KORGMÖBLER
Kvalitetsutförda Korgmöbler
köper Ni absolut fördelaktigast direkt från tillverkaren.
BARNVAGNSFABRIKEN
Enskede. Tel. Enskede 20 13.

MÖBLERINGSAFFÄR
STILFULLA MÖBLER
efter egna ritningar.
Kostnadsförsl. utarb. Vackra Enrumsmöbler på lager. Låga omkostnader.
Billiga priser.
JOHN ERICSON
Wallingatan 42. Tel. 20 59 95.

Clarté
Organ för de fritt socialistiskt intellektuella.
Helår 3:—
Adress:
CLARTÉ, Lilla Nygatan 4, Stockholm.
Postgirokonto 2874.

Undertecknad prenumererar härmed å Clarté 1933 och insätter samtidigt kr. 3:— härför å Edert postgiro 2874, att sändas mot postförskott (stryk det som ej önskas)
Namn .....
Adress .....

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1933 sin elfte årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 27 Maj 1933 — N:r 21

Prenumerera
på TIDEVARVET till årets slut.
Pris kr. 4: —

Den slutna tempelporten.

(Forts. fr. sid. 1).

nen äro icke villiga att ta upp den legala sidan till lösning och behandling. Denna slutna tempelport är det nu det gäller för Gandhi att öppna. Därmed är hans livs gärning fångad i en hög symbol.

Engelsmännen öppnade genast fängelsets portar för honom. Som skäl anförde de att det politiska läget medgav ett sådant steg, emedan ohörsamhetskampanjen numera nästan domnat av. Engelska regeringens nya författningsförslag visade hur man felbedömde situationen. Man tror sig fortfarande komma till uppgörelse med Indien på basis av ett förslag som ger Indien frihetens sken och England den reala makten.

Samtidigt läser man spalt upp och spalt ner i India Bulletin om upplösta möten, hungerstrejker, polischocker och arrester. Det är t. ex. inte länge sedan — det är efter sen Hitler tog makten — som Indiska nationalkongressen skulle samlas i Calcutta trots förbud och över 2,000 delegater begåvo sig på väg från hela Indien. Endast 700 kommo fram, de andra blevo arresterade på vägen. De 700 samlades till kongress på en öppen plats utanför Calcutta under ordförandeskap av en kvinna. Polisen gjorde chock med batonger och lathis för att tysta talarna och förhindra att resolutionen upplästes. Men för var och en som tystades med hugg och slag kom en ny upp som läste vidare. Slutligen upplöstes mötet genom att 400 delegater fördes bort i arrest och de övriga jagades bort.

Den resolution som kongressen så led och blödde för är en deklaration för den personliga friheten. Den begär mötesfrihet och tryckfrihet, skydd för minoriteternas kultur, språk och skrifter, borttagande av varje underlägsenhetsmärke på grund av kast, tro eller kön, och lika rätt för alla. Den begär religionsfrihet, allmän rösträtt, fri undervisning, arbetarskydd och föreningsrätt, nedskärning av militärutgifterna med minst hälften, totalt förbud för alkohol och opium, avlägsnande av saltskatten, statlig kontroll över industrien och socialisering av gruvorna, kontroll över låneverksamheten och valutapolitiken.

Läser man dessa punkter uppmärksamt, skall man emellertid se i dem ett bevis bland andra på att frihetskampen i viss mån ändrat karaktär. Det är denna förändring som engelsmännen uttyda som om den avtagit i styrka, ehuru det väl är tvärtom.

Frihetskampen har ändrat karaktär över hela Indien i och med det att den ändrade karaktär i Gandhis egen själ. För honom är den just nu mindre en strid med engelsmännen än en inre befrielsekamp. Hans fasta riktar sig inte mot det engelska väldet. Kastväsendets grymhet skall bort och den inre tvedräkten mellan olika raser och religioner. Folket skall resa sig ur sekelgammal vidskepelse, split och förnedring, pånyttfött och fritt.

Vi i Europa leva under skuggan av den fanatiska nationalism, som lever på motsatsinställning och överlägsenhetskänslor gentemot andra folk och som skapar nya parias. Men när vi rikta våra blickar mot Indien se vi att där borta pågår något som är en förädling, ett förandligande av nationalismens väsen. Det är icke bara att frihetsrörelsen lagt bort de fysiska vapnen och hävdat sig själv gentemot sina motståndare och förtryckare medels lidande. Den förmår dessutom lyfta sitt eget mål till en höjd där segern över andra folk och den yttre friheten blir en sekundär sak, och segern över sig själv och den inre friheten det väsentliga.

Detta händer parallellt med den europeiska nationalismens utveckling som dödar friheten och sätter folken i harnesk mot varandra. Det är Gandhis verk. Död eller levande skall han därför segra.

Elin Wägner.

---

litiska problem, har varit mindre rädda för att härbärgera politiska flyktingar än vi. De ryska emigranter, som fick en fristad i Schweiz under tsarregimens förföljelser, gjorde visserligen till slut revolution — men inte i Schweiz! England lämnade en gång en fristad åt Voltaire och senare åt Marx och Engels — men det engelska väldet består alltjämt. Det generösa Frankrike har alltid varit en hamn för politiska flyktingar av alla kulörer utan att detta haft den bittersta betydelse för fransk inrikespolitik, vare sig i revolutionär eller reaktionär riktning.

Det är inte troligt, att mottagandet av landsflyktiga tyska intellektuella, skulle medföra konsekvenserna av en svensk revolution. Det är troligare att dess frukter skulle visa sig som vackra tillskott på det svenska kulturträdet.

Här är icke platsen att skissera upp de former en dylik hjälpverksamhet kan tänkas få. De infinner sig nog av sig själva, om intresset för saken finns.

Det är det senare, som är huvudsaken. Och meningen med denna artikel är endast att efterlysa huruvida ett dylikt intresse finns hos de skikt inom den svenska intelligensen, som icke hemfallit till andakt eller paralysi inför den tyska reaktionens triumfer.

Skulle detta intresse förefinnas borde icke vår materiella fattigdom få lägga hinder i vägen för dess manifesterande. Skulle det *icke* finnas torde detta kunna tydas som ett betänkligt tecken på — andlig fattigdom.

Margit Palmær.

Moa Martinson:

Barnet och de underliga maskinerna.

Jag har ett stadsbarn i huset. Ett genuint stadsbarn, absolut analfabet på nästan allt som förekommer på landet. En liten flicka på sju år. Hon är född i staden, har varit på landet två gånger — men aldrig så här långt, säger hon — inte längre än som spårvagnen går.

När postflygaren dånar över skogsranden tittar hon förstrött upp mot skyn och säger: jag har varit på flygfältet.

Flygaren följer i en buktande linje den milslånga skogen som förtonar bort i fjärran. Den lillas ögon är inte alls fästa på något så vanligt som en flygmaskin. En liten skir nyutslagen björk som står och niger i skogsbrynet upptar hennes intresse och hon säger — vi går dit bort, den är alldeles grön.

— Det är mycket långt, fast det ser nära ut, avvärjer jag, i morgon går vi dit. Jag gör alla möjliga förmaningar. — Nu måste jag gå in, säger jag, jag har mycket att sköta, måste laga mat och sånt där, du får inte gå in i skogen, inte ner till ån, inte till sjön, du måste hålla dig här på tomten, här där det är fruktträd, du får inte gå bortom fruktträden. — Tomten, var är tomten, frågar hon.

— Nå, gården här då.

Jag hör hur hon släpar med trädgårdsverktygen, krattan, skyffeln, även spaden släpar hon med en stund, så tittar hon in — har du inga leksaker? Jag grubblar förtvivlat: hon är för stor att leka med sand, hon kan inte leka ensam med någonting, vad i all världen ska jag hitta på. — Du kan gå upp på vinden och se efter om du hittar något, säger jag.

Om en stund kommer hon ned — hjälp mig att få ned träcykeln, säger hon.

— Jo då. Jag låddes jag var med på noterna, jag nästan anade vad hon fått tag på, min svärmors gamla spinnrock.

Det var spinnrocken.

Jag bar lydigt ned den på gården. — Hur bar dom sej åt när dom åkte?

— Det är en spinnrock. En maskin att spinna garn på, som man stickade strumpor av.

— Hur bar dom sej åt, det finns ju ingen gummiring på hjulet, man måste ha gummi på hjulen, annars går det så tungt, säger far.

Jag demonstrerade så gott jag kunde, tog ut en stol och satte mig att trampa, det gamla snöret höll, så jag fick hjulet att snurra runt — så här gjorde de och ullen hade de här och så måste de vara skickliga i fingrarna för att få tråden jämn.

Det led mot afton, fåglarna sjöng i vildan sky sina sista drillar för dagen, ärlan vippade oförtrutet på gången och den lilla flickan satt i spinnerskepose på gården och var gravallvarlig, trampade på trampan, fäktade med fingrarna omkring inbillad ull och var helt inne i sin lek. Det såg lustigt ut. Hon hade åkt bil, åtta mil, så långt det gick att komma fram till min avlägsna gård och det enda hon sade om resan var detta — så underliga kläder eran chaufför hadde. Vår hederlige, säkre landsorts- och enda trafikchaufför på trakten är nämligen klädd »civilt». Här satt hon nu vid en underlig maskin och lekte låtsas, en lek som visst är bortlagd i vår tid.

— I morgon ska vi gå till skvaltkvarnen.

— Skv-a-ltkvarnen, säger hon med litet svårighet — vad är det?

— Det är ett stort, förfärligt stort hjul som går runt och mal mjöl, bara för att en massa vatten faller ned på det.

— Är det en fabrik, fabrik är inget skoj.

— Nej, det är ingen fabrik.

Jag hade beslutat att totalt bryta hennes blaserade ande inför maskiner. Jag själv, som alltid med en liten skälvning inombords hörde postflygaren komma och som alltid med den största förtjusning åker bil, jag var besluten att slå hål på den lilla stadsdamens likgiltighet för maskiner.

Nästa dag traskar hon lydigt vid min sida den nästan en halv mil långa vägen till herrgården, är skvaltkvarnen finns.

Om jag menat att platta hennes ande så vann jag mitt mål.

Det bar sig så, att kvarnen stod stilla.

Det stora, av ålder nästan gröna och i oändlighet pålappade hjulet, där gröna lavar och mossor hängde runt om väckte hennes nyfikenhet till den grad att hon, då jag avvek ett ögonblick för att fråga mjölnaren om det ej skulle malas i dag, passade på att krypa upp i hjulet. När hon såg hur rädd jag blev över hennes tilltag så ursäktade hon sig så här: det var bara gamla bräder, det fanns ingen ångmaskin, det lukta inte alls fotogen, inte var det farligt.

— Det är mycket farligt, sade jag bestämt.

Vi blev inbjudna till mjölnarens på kaffe och när vi druckit och den lilla stadsdamen äntligen fått den lata katten att sitta stilla i sitt knä, får vi höra ett förfärligt dån.

— Om du nu varit inne i hjulet hade du varit död, sade jag, fast jag vet allting om komplex o. d.

— Så där säger mamma jämt därhemma i stan, svarade hon bara.

Men dånet och bruset tycktes locka, som en artig liten dam tackade hon för kaffe och frågade om vi ej skulle gå nu.

Inför larmet som det gamla hjulet gjorde då dammens vatten släpptes på, stannade hon förbryllad. Det var inte det mjuka, väsande, sugande eller motorcykelsmattrande ljud hon var van vid.

Det var ett arbetsamt dunkande, barbariskt, handgripligt, som hon aldrig hört. Jättehjulet slängde runt med kaskader av vatten skvimpande åt alla sidor, i klumpar och slöjor, i strilar och bågar slingrade vattnet om hjulet. Solen bröt in över dundret och bruset, hjulet blev till en rörlig regnbåge. Den lilla var fullkomligt förhäxad. Hon hade äntligen fastnat för den saga, som aldrig skulle kunna ha skrivits för henne på ett bättre sätt. Detta var något hon såg och som hon visste ingen av de tusen barnen hon var skolkamrat med sett. Detta var något ändå av de gamla sagor hon hört som gått henne spårlöst förbi, om gummor som spann lin och om underliga hjul som rullade (de nya sagorna om bilar och flygmaskiner var rena vardagen, ingen sjuåring kunde ha något nöje av dem). När hon äntligen kunde förmå sig att gå ifrån hjulet med de lysande vattenkaskaderna frågade hon ögonblickligen: tant, vi går väl hit i morgon också.

Nu är det en ny dag, hon sitter ömsom vid den gamla spinnrocken och trampar därute på gården eller gränsle över en gammal bänk som använts att skäkta lin på. Där står hon ofta och bankar och slår med ett klappträ på en knippe torrt gräs, jag har nämligen talat om för henne vad bänken använts till.

Jag undrar mycket vad dessa mina underliga maskiner skall sätta för spår hos henne. Kanske hon blir en sierska, en historieskriverska eller sagoberätterska tack vare min gamla spinnrock och den gamla skvaltkvarnen. Kanske en sportkvinna eller tennisspelerska eller florettfäkterska, som någon gång stannar inför ett minne?

Den lilla blaserade damen som fnyste åt postflygaren och ville gå till en liten björk i stället för att glana uppåt skyn med nacksenorna i bänd. Som tyckte att bilens hela underlighet bestod i chaufförens kläder. Och som var van vid att man bad henne akta sig för döden varje dag.

Råd och Rön

FOTVÅRD

Rationell fotvård

Syster Elisabets Fotvårdsklinik,
Kungsgatan 50, III, hiss.
Tid pr tel. 20 37 90, kl. 10—5 e. m.

KEMIKALIEAFFÄR

Siri Nilssons
KEMIKALIE- & TEKN. AFFÄR
SKEPPARGATAN 74
Tel. 749 02.
Varor hemsändas.

MUSIKSKOLA

Aurora Molanders Musikskola
Nybrog. 76, II. Tel. 60 61 55, 11 08 67. Saltsjöbaden, Lidingö-Brevik, Appelviken, Mörby, Stocksund. Undervisningslokaler även på Norr, Söder och i Vasastaden. *Lärodmnen:* Piano, allm. musiklära, harmonilära. Vårterminen börjar den 14 jan. Upplysningar o. anmälningar för samtliga undervisningslokaler: Fröken Aurora Molander, Nybrogatan 76, II. Mottagningstid vard. 1—2

TVÄTT

Kahns Tvätt
Tvätt, och mangling 45 öre. Välgjort arbete. Hämtas. Gyllenborgsgatan 8. Telefon 53 71 20.

VÄVSKOLA

VÄVELEVER,
gärna fruar, emottagas på längre eller kortare tid. Såväl kvälls- som förmiddagskurser.
Anna Månsson, Rättviksvägen 18, Nockeby. Tel. Nockeby 7 35.
Beställningar av vävnader utföras.

VARJE MUSIKVÄN
köper bäst och billigast alla slags Musikinstrument, Strängar, tillbehör, Grammofoner och Skivor.
Färska Pirastrosträngar inkomma varje vecka.
Största sortering.
GOTTFR. JOHANSSONS MUSIKAFFÄR
73 Västerlånggat. (Hörn. av Järntorget.)
Stockholm.
Rikt ill. priskurant gratis och franco.

VEGETARISK KOST

Vegetarisk Kost
Skillinggränd 3, 1 tr.
Lunch och Middag serveras.
Läckra veg. smörgåsar på beställning.
Ring 53 79 93.

Prenumerera på Tidevarvet

Den kostar 4: — kr. till årets slut. Insänd avgiften på postgironummer 1544.
TIDEVARVETS EXP.
STOCKHOLM 2

Bland tidevarvets mest anlitade boktryckerier står Zetterlund & Thelanders fortfarande bland de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

Vete-Kattens Bageri och Kafferum
Kungsgatan 55
Klara Norra Kyrkogata 26
Stockholm. Tel. 20 84 05.

TIDEVARVET
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6: —, halvår kr. 3: 25, kvartal kr. 1: 75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1933
Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.